

Etická príručka pre úlohy

1. **Buď transparentný – vždy oznám, keď si využil AI na pomoc s úlohou alebo projektom, či už v škole alebo doma.**

- Používanie AI by malo byť vždy **otvorené a jasne priznané**. Ak sa rozhodneš využiť AI na napísanie určitej časti úlohy alebo na získanie nápadov, je dôležité, aby tvoja škola alebo učiteľ vedeli o tom, že si nepracoval úplne sám. Táto transparentnosť pomáha vytvárať dôveru medzi študentmi a pedagógmi.
- Keď otvorene povieš, že si využil AI, ukazuješ, že si si vedomý svojich povinností a dôležitosti etiky vo vzdelávaní. Tým zároveň vyhýbaš riziku obvinenia z nečestného správania alebo plagiátorstva. **Transparentnosť podporuje zodpovedný prístup k technológiám.**
- V škole aj doma je **dôležité vyjadriť, kde AI pomohla**, aby mohli hodnotiť tvoju prácu správne, a tiež aby si mohol získať spätnú väzbu na to, ako AI ovplyvnila tvoje učenie a výsledky. Otvorená komunikácia o využívaní AI je teda základom etického prístupu.
- Transparentnosť taktiež napomáha pochopiť, aké schopnosti a vedomosti si naozaj nadobudol, čo je kľúčové pre spracovanie náročnejších tém a uplatnenie vedomostí v reálnom svete. **Priznaním použitia AI tiež podporuješ rozvoj zásad integrít vo vzdelávacom procese.**
- Na záver, byť **transparentný pri využívaní AI je prejavom rešpektu voči učiteľom, spolužiakom aj sebe samému**, čím prispievaš k spravodlivému a férovému učeniu

2. **Uveď zdroj AI pomoci – jasne napíš, že časť práce bola vytvorená alebo podporená AI (napr. ChatGPT).**

- **Keď AI pomáha** s generovaním textu, nápadov alebo riešení úloh, **je dôležité túto pomoc správne označiť**. Uvedenie zdroja je základným pravidlom akademickej poctivosti a etiky používania technológií.
- Toto označenie môže byť stručné, **napríklad "Táto časť bola vytvorená s pomocou AI nástroja ChatGPT."** Takéto jasné informovanie o príspevku AI uľahčuje lepšie pochopenie procesu tvorby úlohy zo strany učiteľa a ostatných.
- Uvedenie zdroja tiež pomáha ďalším študentom a pedagógom pochopiť, ako a kedy AI technológie využívať, čo vedie k rozvoju spoločných štandardov v rámci školy. **Transparentný prístup redukuje nejasnosti a možné nedorozumenia.**
- Je to tiež **spôsob, ako rozvíjať kritické myslenie** – keď jasne označíš reťazec prípravy úlohy, umožňuješ učiteľom lepšie identifikovať oblasti, kde študent potrebuje podporu alebo ďalšie vysvetlenie. Označovanie zdrojov AI je tak súčasťou konštruktívnej spolupráce.
- **Uvedením zdroja zároveň rešpektuješ vývojárov a poskytovateľov AI nástrojov**, čím podporuješ zodpovedné využívanie technológií v školskom prostredí.

3. Cituj pôvodné zdroje – aj keď AI pomohla, vždy uvádzaj originálne zdroje informácií, ktoré si získal.

- AI nástroje často generujú obsah na základe existujúcich zdrojov a dát, ktoré sú dostupné na internete alebo v databázach. Preto **je nevyhnutné pri používaní AI vždy citovať pôvodné autorské zdroje, aby si neporušoval autorské práva.**
- Správne citovanie zdrojov tiež umožňuje ostatným overiť pravdivosť a spoľahlivosť informácií, ktoré si vo svojej práci použil. Toto je základ akademickej integrity a výskumu.
- **Citačný zvyk pomáha predchádzať plagiátorstvu a rešpektuje prácu autorov,** ktorí vytvorili pôvodný obsah, na ktorom AI stavila. Bez udania zdrojov by tvoja práca mohla byť považovaná za nečestnú alebo neetickú.
- Pri uvádzaní citácií môžeš využiť rôzne štýly citovania podľa smerníc školy. Takto zároveň pripravuješ svoju schopnosť pracovať s odbornou literatúrou, čo oceníš aj v ďalšom štúdiu a práci.
- Celkovo citovanie pôvodných zdrojov je kľúčové pre zachovanie férovosti, rešpektu a dôvery vo vzdelávacom procese.

4. “Neplagiátoruj” – nepoužívaj obsah generovaný AI ako svoj vlastný bez riadneho uvedenia, že ide o podporu AI.

- **Plagiátorstvo znamená prebratie cudzej práce alebo obsahu bez patričného citovania a predstavenia si ako vlastného.** To je v školách považované za neetické a môže viesť k vážnym dôsledkom.
- Ak použiješ AI na vytvorenie časti textu alebo nápadov, vždy musíš túto spoluprácu transparentne oznámiť. **Nesprávne predstavenie AI obsahu ako vlastnej práce je formou plagiátorstva.**
- Plagiátorstvo poškodzuje nielen dôveryhodnosť študenta, ale aj celkový akademický systém a schopnosť skutočne sa učiť. Etické využívanie AI podporuje tvoju vlastnú kreativitu a vedomosti.
- **Etický prístup spočíva v tom, že AI považuješ za pomocníka, no konečný produkt musí byť tvoj vlastný originálny obsah, ktorému rozumieš a dokážeš ho obhájiť.**
- Dbaj na to, aby každá časť práce, ktorú získavaš s AI, bola spracovaná vlastným spôsobom a správne označená, čím zaručíš, že nebudeš porušovať akademické pravidlá.

5. Používaj AI ako nástroj, nie ako náhradu – AI ti môže pomôcť s nápadmi alebo vysvetleniami, ale úlohu musíš spracovať vlastnými slovami.

- AI je mocný nástroj, ktorý dokáže efektívne pomôcť so získavaním informácií, generovaním nápadov alebo objasnením ťažkých tém. Napriek tomu **si nesmieš zameniť využívanie AI za pasívne kopírovanie obsahu.**
- Úlohu by si mal chápať ako spôsob, ako si rozšíriť a precvičiť vlastné vedomosti a schopnosti. AI ti má len pomôcť lepšie pochopiť tému, dať ti nový pohľad alebo usmerniť tvoju prácu.
- **Spracovanie výsledkov AI vlastnými slovami ti pomáha rozvíjať kritické myslenie a tvorivé schopnosti, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné štúdium a profesionálny život.**
- Ak AI nahradíš, riskuješ, že sa dostaneš do situácie, kde nebudeš vedieť vysvetliť alebo obhájiť svoju prácu, čo je v školskom i osobnom rozvoji nežiaduce.
- Preto využívaj AI s rozumom a vždy si vedomý, že konečná zodpovednosť za tvoju úlohu a pochopenie látky je na tebe.

6. Rozvíjaj kritické myslenie – overuj informácie získané pomocou AI a vyhodnocuj ich spoľahlivosť.

- AI dokáže **veľmi rýchlo generovať odpovede na rôzne otázky, no nie všetky výstupy sú vždy presné alebo aktuálne.** Preto je nevyhnutné vždy pristupovať kriticky k tomu, čo AI poskytne.
- Nauč sa informácie z viacerých zdrojov **porovnávať, vyhľadávať ich pravdivosť a vyhodnocovať ich relevanciu a nezaujatý charakter.** Pomôže ti to vyhnúť sa šíreniu nepravdivých alebo zjednodušených údajov.
- **Kritické myslenie je schopnosť, ktorá ti pomôže lepšie zvládnuť učivo aj v bežnom živote** – rozpoznať správne informácie, vyhodnotiť rôzne pohľady a vytvoriť si vlastný názor.
- Táto schopnosť je obzvlášť dôležitá pri práci s AI, ktorá môže mať obmedzenia alebo nevhodné zaujatosti vo svojich algoritmoch a tréningových dátach.
- **Zodpovedný prístup k AI znamená nebrať všetko automaticky za hotové, ale byť aktívnym používateľom, ktorý kladie otázky a hľadá dôkazy.**

7. Dodržiavaj pravidlá školy – rešpektuj konkrétne etické a akademické pravidlá týkajúce sa používania AI na tvojom študijnom mieste.

- Každá **škola môže mať vlastné nariadenia a usmernenia týkajúce sa používania AI**, preto je dôležité ich poznať a riadiť sa nimi.
- Tieto pravidlá môžu určiť, aké typy AI nástrojov sú povolené, ako správne citovať pomoc AI a aké sú dôsledky nesprávneho používania AI.
- **Rešpektovanie týchto pravidiel je prejavom rešpektu voči škole, učiteľom a tvojim spolužiakom, ktorí sa tiež snažia plniť povinnosti férovo.**
- Ak máš pochybnosti o správnom využívaní AI, neváhaj sa opýtať učiteľa alebo školského poradcu, aby si predišiel nedorozumeniam.
- Dodržiavaním pravidiel zároveň podporuješ prostredie dôvery a zodpovednosti, ktoré je nevyhnutné pre kvalitné vzdelávanie.

8. Fair use pri domácich úlohách – využívaj AI primerane a zodpovedne, nekopíruj celé texty, ale používaj AI na inšpiráciu a overenie faktov.

- Princíp „fair use“ znamená využívať cudzie zdroje alebo technológie ako AI v primeranom rozsahu a na spravodlivý účel, napríklad vzdelávanie a tvorbu originálnych prác.
- **Nekopíruj celé časti textu generovaného AI bez vlastného spracovania alebo kritického náhľadu.** AI by mala slúžiť skôr ako pomocník pri tvorbe vlastných myšlienok.
- Využívaj AI na získavanie informácií, overovanie faktov alebo inšpiráciu, no vždy pridaj svoju tvorivú hodnotu a porozumenie téme.
- Takto zabezpečíš nielen etickosť svojej práce, ale aj lepšie pochopenie učiva a rozvoj vlastných schopností.
- **Fair use zaručuje rešpektovanie autorských práv a zabraňuje zneužívaniu technológií v školskom prostredí.**

9. Chráň svoje aj cudzie dáta – pri práci s AI dbaj na ochranu osobných údajov a súkromia svojho i ostatných.

- Keď používaš AI, často zadávaš údaje, ktoré môžu byť citlivé, ako tvoje meno, školské údaje, alebo osobné informácie. Je dôležité tieto dáta chrániť pred zneužitím.
- **Neposielaj citlivé ani dôverné informácie do AI nástrojov, pokiaľ si si istý, že sú bezpečné a rešpektujú súkromie používateľov.**
- Zároveň rešpektuj súkromie svojich spolužiakov a učiteľov, nešír o nich nežiaduce alebo osobné informácie bez ich súhlasu.
- **Dodržiavaj školské pravidlá o bezpečnosti údajov** a používaj AI nástroje, ktoré majú jasnú politiku ochrany dát a dodržiavajú legislatívu.
- Ochrana dát je dôležitá aj v širšom kontexte, aby sa minimalizovalo riziko kybernetických útokov, krádeže identity alebo iných negatívnych dôsledkov.

10. Zapájaj sa do etickej diskusie – rozprávaj sa s učiteľmi a spolužiakmi o etike používania AI, aby si lepšie pochopil jej možnosti aj limity.

- Etika používania AI nie je vždy čierno-biela a často vyvoláva otázky, ktoré si vyžadujú diskusiu a spoločnú reflexiu. Preto je dôležité o týchto témach hovoriť.
- Aktívne zapájanie sa do rozhovorov o etických aspektoch AI ti pomáha rozvíjať širší pohľad na technológie a lepšie si uvedomiť zodpovednosti spojené s ich využívaním.
- **Učitelia a spolužiaci môžu ponúknuť rôzne pohľady a skúsenosti, ktoré obohatia tvoje poznanie a umožnia ti lepšie sa rozhodovať pri používaní AI.**
- **Diskusia podporuje kolektívne hľadanie pravidiel a trendov,** ktoré budú zodpovedať potrebám školy a zároveň rešpektovať etické normy.
- Týmto spôsobom sa vytvára prostredie dôvery, otvorenosti a vzájomnej podpory, kde AI slúži ako pomocník, nie problém.